הדף היומי בהלכה

Dirshu
דרשו ד' ועזוו
קרן שלומית להחזקת
עידוד לעבוד המצוה

לוח לימוד יומי:

הדף היומי בבלי: מסכת בבא קמא דף צ"ג
הדף היומי בהלכה: סימן קנ"ד אמצע סעיף י"א 'מומר' עד סעיו ט"ו
המוסר היומי: שמיה"ל חלק ב' חתימת הספר פרק א' 'עוד ידוע' עד 'ידוע מה'

הממציא היהודי וההצעה שהתקבלה

בהביטו על התאריך בו נקבעה הפגישה חשכו עיניו: הפגישה נקבעה לחול המועד פסח

הרב ישראל ליוש

בשבוע הבא רבבות מעם ישראל הלומדים על פי סדר הדף היומי בהלכה, יעברו במעבר חד מלימוד הלכות תפילה ובית כנסת, ללימוד הלכות נטילת ידיים, סעודה וברכות. בתווך, בין הלכות אלו לאלו, ישנם שני סימנים המלמדים אותנו פרק נוסף וחשוב בסדר יומו של האיש הישראלי: קביעת עיתים לתורה, ומשא ומתן לפרנסתו, שיהיה באופן ש'מלאכתו עראי ותורתו קבע', ושישא ויתן באמונה. סמיכות ההלכות, החל מתפילה ובית כנסת, עבור דרך אופני ההתעסקות בפרנסה, מדות טובות ודרך ארץ ועד להנהגה בסעודה, מלמדת אותנו שלפני כל צעד ושעל שאנו עומדים לעשות ברוחניות ובגשמיות, עלינו להיוועץ בשולחן ערוך ולמלא בדקדקנות אחר הוראותיו.

מסופר על יהודי מאנגליה, ירא ה' וחרד לדבריו שהצליח ה' דרכו ועלה בידו להמציא שבב מסוים לצורכי תקשורת. מחובת ההשתדלות בענייני פרנסה, הציע את המצאתו לחברות התקשורת הגדולות בעולם. לשמחתו הרבה הוזמן מיודענו לפגישה עם צוות מנהלים של אחת מענקיות חברות התקשורת. בהביטו על התאריך בו נקבעה הפגישה חשכו עיניו: הפגישה נקבעה לחול המועד פסח. לאחר דין ודברים עם פוסקי הלכה הבין כי אף אם יתירו לו לעסוק בענייני עסקיו בחול המועד, משום דבר האבד הוא אינו יכול לספר את זקנו ויהיה עליו לבוא אל הפגישה המכובדת כשזיפי זקן מעטרים את סנטרו, דבר שעלול להעיב על הפגישה ותוצאותיה. ובלבו גמלה החלטה, שלא להתפשר על קיום ההלכות במלואן. בלאו הכי הכל בידי שמיים.

מנכ"ל החברה, סגנו ומנהל הרכש, כבר היו ישובים בכיסאותיהם בשעה היעודה. גם מיודענו הממציא שומר ההלכה הגיע בדיוק בזמן שנקבע, ולפני שפתח בדברים, ביקש מהם רשות לומר דבר מה שאינו מן הענין, והסביר להם שהסיבה שבגינה הגיע לפגישה כשזיפים צומחים על סנטרו, נובעת מכך שבימים אלו העם היהודי חוגג שבוע של חג, ומצווים שלא לעשות כמה מלאכות שאחת מהן היא תספורת הזקן. לפליאתו הרבה התעניינו מנהלי החברה באופיו של החג וביקשו הסברים נוספים, וכך התארכה לה שיחתם בענייני יהדות משך יותר משעתיים. הפגישה כבר עמדה להסתיים, ורק לקראת סופה התעשתו המנהלים ונזכרו שלא לשם כך הגיע היהודי למשרדי החברה. מפאת לוח הזמנים הדוחק שמעו ממנו בחצי אוזן על המצאתו, לאחר שהריכוז אבד מהם באריכות השיחה בענייני יהדות. הפגישה הסתיימה כשהוא משאיר להם מסמכים המסבירים את המצאתו, למקרה שהם בכל אופן יתעניינו בה.

שבועיים לאחר מכן, מתקשר אליו מנהל הרכש של החברה, ומבשר לו כי המצאתו התקבלה בוועדות הרכש, וכי הם מעוניינים שימכור להם את ההמצאה, ואף יעבוד אצלם כמנהל ביצוע של הפרויקט. שמחתו לא ידעה גבולות, לתוצאה כזו מפגישה כל כך לא מוצלחת לא יכול היה לצפות. עברו שנים, ובאחד מימי העיון של חברת התקשורת, פגש היהודי לפתע את סמנכ"ל החברה, אחד משלושת המאזינים להרצאתו היהודית בפגישת ההיכרות של ההמצאה. לאחר מילות הנימוסים, פונה אליו הסמנכ"ל: 'בודאי תמהת בזמנו איך קיבלנו את המצאתך בלא שהספקת אפילו להסביר לנו עליה בפגישתנו? אסביר לך, יודע אתה כי ברכש מסוג זה חשובה מאוד האמינות, כאשר ראינו שהנך אדם שעומד על עקרונותיך ומקיים מצות בוראך, ואינך חושש שהדבר לא יתקבל יפה בעיננו, הבנו כי הנך אדם אמין ועקרוני ששווה לעשות אתו עסקים...'

מי נחשב 'מחלל שבת בפרהסיה'?

בנוגע לדינים רבים, המומר אינו נחשב כגוי. והמחלל שבת בפרהסיה, דינו כמומר. ו'פרהסיה' היינו שמחלל שבת בפני עשרה מישראל, או באופן שיודע שיתפרסם בין עשרה מישראל. ודווקא אם עושה כן כפורק עול, ולא אם טעה וסבר שמותר לעשות כן. וכן אין דינו כמומר אלא כשרגיל בכך, ויש אומרים שאף בפעם אחת נעשה כמומר. והמחלל שבת בפרהסיה באיסורים דרבנן, נחלקו הפוסקים אם נחשב כמומר. ויש אומרים שאף באיסורים דאורייתא אינו נעשה מומר במקרה שטעה וסבר שלא יענש על כך בכרת. [סעיף יא וס"ק מח; ביאורים ומוספים דרשו, 51]

האם מותר בימינו לקרוא דברי תורה לאור נרות בית הכנסת?

נרות הדולקים בבית הכנסת, מותר לקרוא לאורם דברי תורה, ואף אם הנרות הוקדשו לכבוד בית הכנסת, כוונת המקדיש שהנרות ישמשו גם להאיר ללומדים בבית הכנסת. אולם, אין לקרוא לאור הנרות דברי חול; ואף באופן שהותנה מראש שיהיה ניתן להשתמש בנרות לצורכי חול, יש איסור 'קלות ראש' בקריאת דברי חול בבית הכנסת. ובימינו, שיש בבית הכנסת תאורה מלבד אור הנרות - יתכן שאסור לקרוא אף דברי תורה לאור הנרות, כיון שיתכן שהנרות לא הוקדשו אלא למטרת כבוד בית הכנסת, ולא לקריאה לאורם. [סעיף יג וס"ק נב; ביאורים ומוספים דרשו, 55]

איבדת חפץ יקר בבית הכנסת, האם מותר לך להדליק נר מהאש שבנרות בית הכנסת כדי לחפש לאורו?

כשמדליקים נרות בבית הכנסת, מותר להדליק נר מנר, אך אין להעביר אש מנר לנר על ידי נר אחר של חול, כיון שבכך מדליק נר של חול מנר הקדוש בקדושת בית הכנסת. ומותר להדליק נר להבדלה, או נרות חנוכה, מנרות בית הכנסת; ויש חולקים. וכאמור, אסור להדליק נר של חול מהאש שבנרות בית הכנסת, אולם אם מדובר בצורך גדול, כגון שאיבד חפץ יקר בבית הכנסת, ובית הכנסת חשוך ולא ניתן להדליק את האור, ורצונו להדליק נר כדי לחפש לאורו - מותר. [סעיף יד וס"ק נג, נד ו־נו; ביאורים ומוספים דרשו, 57-58]

אתמול למדנו

- חפץ המשמש לעבודה זרה אסור בהנאה. וחפץ המשמש עובדי עבודה זרה בשעת עבודתם, אך אין לו שייכות לעבודה זרה עצמה, מותר בהנאה.
- יש מבתי החרושת בחו"ל שמייצרים נרות, או מוצרים אחרים, ומדפיסים עליהם כיתוב המורה על כך שהמוצר מיועד לעבודה זרה. וכתבו הפוסקים שמותר להשתמש במוצרים אלו אף לצורכי מצוה.
- בעבר היו שהניחו בראשי החתנים את אחד מתכשיטי ספר התורה, והיו שקישטו את הכלות בכלי כסף וזהב של בית הכנסת. וכתבו הפוסקים שאסור לעשות כן.

מחר נלמד

- מדוע ראוי לפרסם את שם התורם חפץ לבית הכנסת?
- נפל השלט שעליו כתוב שם התורם - האם חייבים להשיבו למקומו?
- בית כנסת שמתפלליו התפצלו לשני מניינים - כיצד מחלקים את חפצי בית הכנסת?